

Stórsvik

var tað móti móðurmálinum

UM TAÐ SO VAR AV LYNDISVEIKLEIKA FYRI SINUM, ELLA TAÐ VAR AV BERARI «KYNISMU» OG ILLVILJA MÓTI JAVNAÐARMONNUM

Tað er vælgerandi at merkja trúskap og vinarlag.

Soleiðis las eg við athuglu greinina hjá Zachariás Sørensen fyrr, skúlainspektari.

Men sjálvandi kundt ein ikki verja leysur av spurninginum, um ikki partarannastøðan breyst aftan fyri.

Annars skilji eg illa eymleika ella sjarleika harra Sørensen, tí tað má vera so, at maður, ið hevur handlað vegnað veljarar sínar í so týðningarmiklum spurningi, at hann er einki minni enn hovuðspurningurin í stevnskránni, ið veljararnir valdu hann at fremja, ikki kann sleppa undan at standa til svárs fyri almenninginum.

Og her ger tað ongan mun, um maðurin er uppi í ella farin burtur úr politikki av sjúku, elli, ella av deyða. Flokkurin livir, og í politikki ræður tað meiri enn í privat-um lívi, at eftirtíðin byggir á herðum og fortíðini. Hansara støða til og lutur í avgerðum fylgja ikki undir heilt við honum, men verða lýst og tagað av eftirtíðini.

Tað kann ikki noktast, at Jóanes bóndi Paturssonur, Jóhan Hendrik Poulsen og hvør einasti ein av sjálfstýrismonnum, sum tá vóru á tingi, greiddu ikki atkvøðu fyri javnaðarmanna uppskotinum, at eingin lærari skuldi kunna setast við føroyska fólkaskúlan uttan prógv í føroyskum.

Nú veit eg, at Z. S. er góður við føroyskt mál og føroyska mentan og ivist eg ikki í, at fremjantur av fullum rætti fyri føroyskum máli ikki bara við at gera tað til høvudsamtal í skúlinum, men eisini við at ansa eftir, at skúlin verður at hava fulldyggar og fullkonar kreftir at undirvísa í føroyskum, liggur honum brennandi á hjarta.

Harta Z. S. má tí fínast tefra millum, sum ikki bara dæmar illa, tá ið hansara menn svika føroyskt, men hann kann ikki — líka so lítill — sum eg og aðrir — koma uttanum at leita eftir grundunum fyri svikjaraðhandlingina.

Og tá ið sjálfstýrismenn framdu umskrivadu svikjargærd móti móðurmálinum í føroyska skúlanum, kvækk tað í monnum og spurt varð hvat ið leikaði á.

I grein minni til Kristjan Matras, professara, ið var orsakað av hansara ovur vanvirdisligu og fullkomuliga rongu atfinning av javnaðarmanna stóðu til teir tjóðskaparligu spurningarnar, ið háva verið á lofti í Føroyum, visti eg ikki bara á javnaðarmanna mongu sterku og sakligu stóðu til flagg, móðurmáls- og aðrar tjóðskaparspurningar, samstundis sum eg prógvaði svikarstøður sjálfstýrisins í mál- og øðrum tjóðskaparspurningum, men eg næst eisini við, hvat ið var uppi manna millum, tá ið talað varð um og leitað eftir grundunum til sjálfstýrisins heilt ófatiliga svikjargærd móti móðurmálinum.

At hava uppi møguleikarnar fyri teimum persónligu grundunum, sum tá vóru á máli, skilji eg, at harra Z. S. heldur fer út um sømiligt mark.

At fara út um sømiligt mark var langt burtur frá ætlan minni. Mær fall og fellur — tá ið mál og máns ins stóða fyri ella ímóti teim verða

viðgjørd og leitað verður eftir teimum veruliga og sonnu grundunum til serliga tað, ið ein ikki kann skilja og ikki fellur einum — tað neyðugt at vera, sum menn kalla við einum fremmandum orði, «objektive» og einki fjala og als ikki fjala vanligan lyndisveikleika í viðurskiftum, sum snúgva seg at eins egnu, um ein heldur henda veikleika hava verið ið hvussu er viðvirkandi, um ikki eina avgerandi.

Tað, sum sjálfstýrismenn her gjørdur, má teljast millum tey grimstu svikabrogðini, so stutt sum teir ikki kunnu sleppa frá tí, at verjan av móðurmálinum og fremjantur av tess ókrónkiliga fyrsta rætti í skúlum okkara var sett fram sum ein hovuðstáturin í flokksins stevnskrá.

Tað er satt, at persónligar grundir til svikagerð her eru ljótar, og ut tað er hart at standa fyri skotum at vera skyldugur her. Men er tað ikki margfalt verri og størri svikagerð, um grundirnar einans vóru tær, at mennir veruliga einki meintu við tað ið teir høvdu sett á stevnskránni, at teir veruliga onga tjóðskaparkenslu høvdu og tí uttan samvitskubitt kundu svika móðurmálsins heilaga rætt bara fyri at vera ímóti javnaðarmonnum og fella uppskot teirra, tí teir vildu ikki unna javnaðarflokkinum somdina at hava framt týðningarmikið verk fyri móðurmálið?

Hetta tykist ið hvussu er mær grømtari og meiri manninkandi, enn um svikið kanska eisini stavaði frá tí flestum monnum í kjøtið borið lyndisveikleika til í ein skákbrá: at roynt at verja vælferð alvsins, sjálvst um ein nervast av samvitskubiti av gerð síni. Her er so taltan um tvínnar hvør í sinum lagi sterkar «etiskar» kreftir.

Men spældi hesin veikleiki ikki við, men var svikið gjørt av berum ábyrgdarloysi og so líttri víðing fyri og veikum tókka til móðurmálið, tess røkt og verju, at mað-

Føroya sanglærarafelag

er ungt ífelag. Tað varð stovnað fyri góðum ári síðani við tí hovuðsáðmáli at útvega sangtíflir helst til skúlabrúks.

Felagið hevur útgivið tvey sangbløð, tað trýja er farið til prentingar, og ætlanin er at fáa fjórða blaðið út í góðari tíð fyr júl.

Størsta tákíð verður at fáa sangbókur bæði við ein- og fleirtrøddum sangi til skúlabrúks.

I samráð við Føroya Lærarafelag hevur felagið fyríreikað sang- og musikkviku í heystfrítíðini 14.—19. oktober í Tórshavn, har frøgu sangfólkini

Karl S. Clausen, lektorur, Jolanda Rodie, sangarina, Ann-Karin Høgenhaven, musikkpedagogur

Karen Dupont, musikkpedagogur Óleivur Hátún, sanglærari

vera kennlarar.

Óll eru vælkomnir til hesa sang- og musikkviku. Sigið frá til Herluf Berthelsen, Fuglafjørður.

Seinasta sang- og musikksekið var stak gott.

ur ampaleyst og uttan samvitskubitt traðkaði tess verju og rætt undir fót fyr í veru ímóti tí flokki og teimum monnum, ið hann var hel-sligin av gruna um komu at verða hinir beiskastu at skifta hægð við í komandi døgum, tá eigur hann ikki á hía mær at fáa fært fram sum undanfærslu at hava verið fyr lyndisveikleika yvir fyr sinum. Hann má so í mínum eygum koma at standa sum hinir sjálfstýrismennir — sum teir «kyniskue» og grimu svikjarnir av tí, teir pyntaðu stevnskrá sína við sum tað dýrastu, ið allir føroyingar áttu at mánna garð um.

Eg ivist ikki í, at vinarlagið er so heitt og sterkt hía harra Z. S., at hann heldur vil finna sín sín at hava verið drignan av einum so menniskjaligum sum driftini at

verja alv sín, sjálvst um tað var í andróðri við stevnskránni, enn at finna hann sum beran og snøggan svikjara av tí, sum hann hevði borið sum ókrónkiliga merkið í skildri sinum.

Tað fer so ongtið at bera til, harra Z. S., at javnaðarmenn fara at stinga høvur undir vøng og leggja seg at sova heldur enn at taka til orða og leggja sannleikan á borðið, so naknan sum hann er, við menn leypa á javnaðarflokkin við brisli: um óskap og svikulag móti føroyskum máli og øðrum tjóðskaparspurningum.

Ti at skirna og endurføða ta avskeplaðu tjóðskaparkensluna her á landi var og er eitt av høvudsamtal-um okkara javnaðarmanna.

Skopuningur.

Vaktarskip — sjómark

Eingin hevur á nokrum sinni gjørt so munandi fyri, at vit føroyingar skulu fáa eina so góða sjóverju, sum møguligt, sum javnaðarmenn

Og eingin hevur havt so greiða sjómarsstöðu sum javnaðarmenn

Hetta er ein veruleiki, sum allir vitandi og sjálfstøðugt hugandi føroyingar eru fullkomuliga greiðir yvir.

Men tá ið nú fólkaflokksins mál-gagn — Knud Vang — kýrt seg at fáa okkurt á prent, ið kann bílla fólk inn, at javnaðarmenn tvørturímóti hava ikki bara einki gjørt fyri at loysa sjómars- og sjóverjuspurningarnar, er tað lætt skjáljandi av tí fyrri fólkaflokkin harmligu grund, at hann er bangin fyri, at sjómarsspurningurin og sjóverjuspurningurin skulu verða tveir naglarnir í líkkistu flokksins við næsta val, um tað veruliga kemur í fólksins vitsku, hvønn lut javnaðarmenn hava í loysnini av hesum spurningum, og hvønn lut fólkaflokkurin eigur í skuldi fyrri, at hesir spurningar komu í flokku og kløtur.

Tað víta allir, at tað vóru fólkaflokksmenn, sum vóru hovuðskraftin í, at sjómarskið var sett til 3 mil út frá kronglutum Enjum, henda avgerð skuldi galda líka til 1967.

Allir vita, at tað var fólkaflokksforarin Hákun Djurhuus, sum varð 3-mílamarkið við niðri í danska ministerium at nýta orðini »havens frihed« sum rakstrarrøp.

Men samstundis vita allir, at javnaðarmannastøðan til vals og á tingi var at gera Íslands krøv til okkara krøv sjómarskinum viðvíkjandi, nevnliga, at tað, sum íslendingar, ið vóru farnir í rettarstríð um sjómarsspurningin, vunu skuldu rettarlaga verða galdandi fyrri okkum føroyingar.

Hetta var ein sterk støða. Hetta er eisini tann støða, sum vit liva í dag.

Allir menn vita, at tað vóru javnaðarmenn, sum vunu aftur rettindini til at fiska inn at 6 miljum í Noregi — vit vóru ríknir út um 12 mila mark.ð.

At tað vóru javnaðarmenn, sum leiddu samráðingarnar við Ísland, ið bórta óáventaða úrslit, at vit fingu gomul rettindi aftur fyr snelli og snøri.

Allir menn vita, at tað vóru javnaðarmenn, sum vóru forsprákararnir fyrri krávinum um fullar 12 mil út frá beinum linjum,

at hetta kravið kom at verða framt meðan javnaðarmenn sótu, Allir menn vita, at tað vóru javnaðarmenn, sum

komu við uppskotinum at byggja eitt vaktarskip, og

at sáttmáli var greiður at skriva undir viðvíkjandi bygging av hesum skipi, tá ið seinasta landsstýri við javnaðarmanni sum lógmanni fór frá, og

at hetta skip hevði verið í bygging á Skála skipasmíðju, um seinasta landsstýri ikki við svik frá aðrir síðu var sett av ímóti fólksins vilja til javnaðarmenn høvdu jú vunnið valið,

Men samstundis víta allir menn, at tá ið sjálfstýrslandsstýrið kom til kom óspekt í málið og liggur nú í deydarembingum av innanhýsisisklandri: um ein hvalabát, sum Erlendur Paturssonur hevur forelskað seg í,

at javnaðarmenn lögdu til brots fyrri, at eitt av teim nýggju helikoptaraskipum skuldi koma til Føroyar og verða «stationerað» alt árið í kring — hetta skipið er nú komið.

Hví skulu...

(Framhald frá 1. síðu).

GRAFF SUM SIGUR AT MYNS-TRADUR FISKIMAÐUR ALTIÐ SKAL KOMA UNDIR VANLUKKUTRYGGINGAR - LÓGINA ???

— — —
Hvat er hent nú? Eru lógtingsmenninir tiknir við nösini? Hvussu verður lógin praktiserað? Motorpassarin kemur fastur í motorin, við óvilja sjálsagt, — verður smíðaður sundur og doyrt. At hetta er ein vanlukkutíðburður eru allir partar einigir um, — eisini Ulykkesforskringsráðet. Skaðin kemur so stutt undir vanlukku-tryggingar-lógina, sjálvst um lógtingið ikki hevði viðtikið hesa nýggju paragraffina, sum viðtíkin varð í fjór, til forðel fyri fiskimannin.

Men hvussu verður nú dømt? Jú, teir siga at hann kemur undir lógina, tað er alt í lagi við tí, men teir døma hann uppá gjøt eftir einari paragraff, sum sigur hann skal einki oyra fáa, og hetta skal ganga útyvir tey eftirstandi.

Lógtingsmenn! Var hetta meining in við hani nýggju paragraffini, so er hon ikki eitt fimm oyra verd. Tí hendan paragraffin sum nú er brúkt ímóti motorpassarinum, kann eisini brúkast í fleiri øðrum før-um, so sum: slagsmál, drekkari, ólukka uttanfyri arbeiði, landgongu uttan loyvi frá skiparinum og mangt annað. (holni tróta ikki!)

At avvarandi eiga at fyrirbyggja vanlukkur, har tað letur seg gera, eru øll einig í, og har skulu vit geva Ulykkesforskringsráðet rætt, men tibatet er eisini stór framgongd uppá hetta umráðið. Skipasýnið eigir at straffa strangliga bæði skiparar og reiðarar, um bjargingartíðini umborð ikki eru í lagi, men at vit »hevna okkum« á einkjum og smábørnum og øðrum, sum óskyldug eru tað liggur uttanfyri alt mark! Nú má lógtingið gera nakað í hesum málinum.

J.

Skeið fyrri lærarar

í føroyskum máli og føroyskum bókmentum

Á Málstovni Føroya Fróðskaparfelags verður frá 7. januar 1964 og fyrilíbs til 15. juni 1964 skeið fyrri lærarar í føroyskum máli og føroyskum bókmentum.

Undirvist verður hvønn seinnapart uttan leygardag — 7 tímar um vikuna.

Fyrstodumaður verður Chr. Matras professari dr.phil., og hjálparlærarar verða: Tórarin Evensen, Jóhannes av Skarði og Poul Skarup.

Av tí at pláss er bert fyrri 6 næmingum, verða tey, sum ætla sær at luttaka, biðin at siga frá í seinasta lagi 1. november 1963.

FØROYA FRÓDSKAPARFELAG

TRYGGINGARSAMBANDIÐ

FØROYAR

Føroya Kríggstrygging tlf. 1090 Føroya Sjóvátrygging tlf. 1090 Føroya Brunastrygging tlf. 1098 Fø. Vanlukku-trygging tlf. 1721

Vit tryggja:

Bátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóds - bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging